

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

DE GEMEENTE 2020

Agenda

De Gemeente 2020
Agenda 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	7
Naar een agenda voor 2016	9
Hoofdpunten collectieve agenda	13

**De
Gemeente
2020**

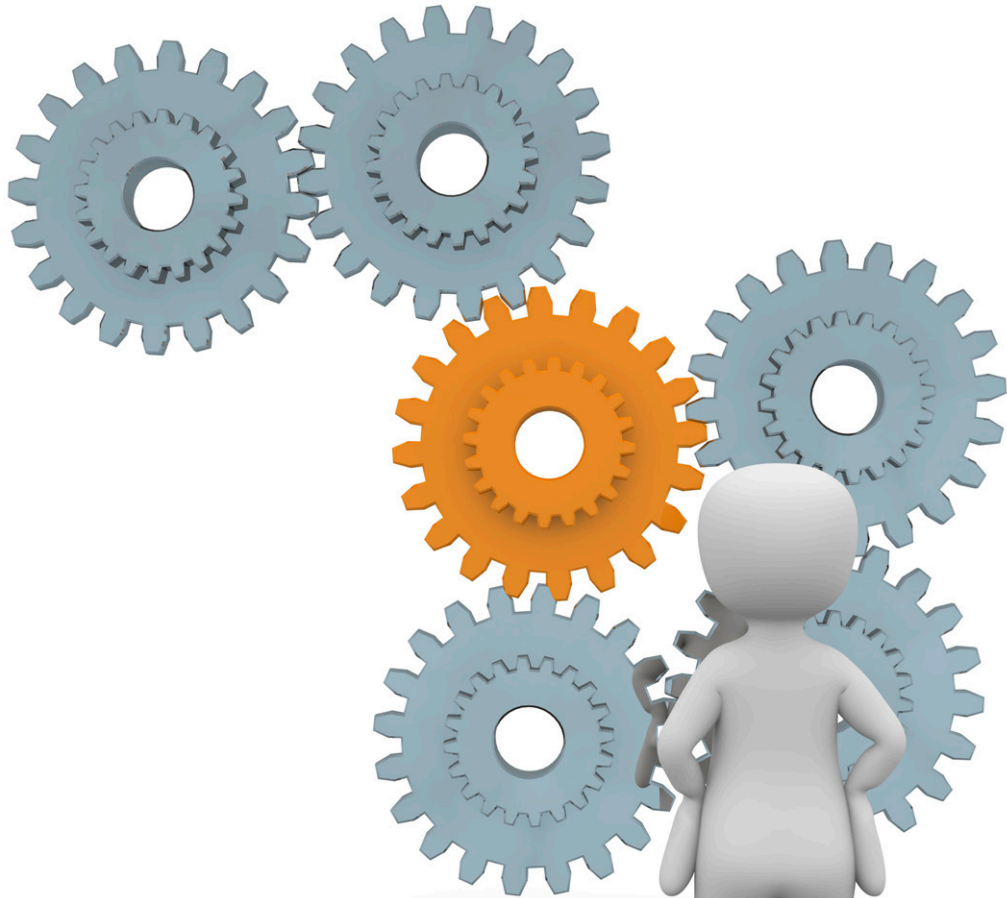
Voorwoord

Samen werken aan een krachtige lokale overheid. Met die opdracht sloten we op 4 juni in Apeldoorn een inspirerend jaarcongres af. Dat congres stond in het teken van veranderende verhoudingen. Andere verhoudingen tussen lokaal bestuur en lokale samenleving, maar ook tussen rijk en gemeenten. Dat alles in het besef dat veranderingen lokaal beginnen en dat de lokale overheid daarbij een belangrijke rol speelt en moet spelen. In onze verenigingsstrategie De Gemeente 2020 hebben we de richting aangegeven: het versterken en vitaliseren van de lokale democratie.

Tegelijk werd deze zomer ook weer duidelijk dat niet álles lokaal begint. De internationale dimensie beïnvloedt ons leven steeds sterker, zowel op het gebied van wetgeving als in de directe invloed op onze samenleving. Met het op gang komen van een grote stroom vluchtelingen richting Europa zagen we dat internationale en landelijke vraagstukken heel snel terecht kunnen komen in de lokale gemeenschap. En hoe sterk ze de verhoudingen tussen inwoners en tussen bestuur en samenleving kunnen beïnvloeden. Nu staat vooral het aanbieden van crisisopvang en noodopvang centraal, straks zal het ook gaan over huisvesting en integratie. In onze steden en dorpen zullen we de oplossingen moeten vinden.

Terecht kreeg de aanpak van de vluchtelingenproblematiek veel aandacht bij de najaarsbijeenkomsten die we over de Agenda 2016 hebben georganiseerd. Maar er zijn nog meer onderwerpen die we komend jaar collectief moeten aanpakken, in deze agenda hebben de belangrijkste een plaats gekregen. Onderwerpen waarmee gemeenten 'het verschil kunnen maken' en meerwaarde kunnen leveren. Vraagstukken die we alleen in dialoog met onze inwoners kunnen oplossen en waarin we samen werken aan een krachtige lokale overheid. De gemeenten zijn aan zet.

Het VNG-bestuur

Inleiding

In onze verenigingsstrategie hebben we lijnen uitgezet voor de komende jaren. De dikste lijn hebben we getrokken in de richting van een veranderende verhouding tussen lokaal bestuur en samenleving. Een verticale relatie die steeds vaker wordt vervangen door een horizontale. Niet altijd maar wel steeds vaker. De informatisering van de samenleving heeft tot gevolg dat de overheid de wijsheid niet meer in pacht heeft; klassieke sturingsmodellen zijn niet meer in overeenstemming met de wijze waarop de samenleving zich ordent in horizontale verbanden met korte en snelle verbindinglijnen.

De verandering van de samenleving impliceert dat we op een andere manier dan we gewend zijn de dialoog met onze inwoners zoeken en moeten leren variëren in onze aanpak en rol. Op verschillende niveaus: in onze democratische besluitvorming, bij de bestuurlijke en ambtelijke taakuitoefening, in de interne werkprocessen en in onze dienstverlening.

Maar meer nog dan een verandering van stijl is het een verandering van democratische en bestuurlijke cultuur. Een cultuur waarin een dienstverlenende instelling en transparantie even belangrijk zijn als leiderschap en het lef om moeilijke beslissingen te nemen en knopen door te hakken. Waar democratische representatie en actief burgerschap elkaar versterken. Die andere bestuurscultuur moet doordringen in alle geledingen van het openbaar bestuur: burgemeesters, wethouders, raadsleden en de ambtelijke organisatie. Dat is geen agendapunt voor het jaar 2016 alleen, het is een continu proces. Een proces van vallen en opstaan, van experimenteren en van elkaar leren.

Dit alles is nodig om de centrale doelstelling van onze strategie te kunnen realiseren: het versterken en vitaliseren van de lokale democratie en het lokaal bestuur. Al onze activiteiten in 2016 en volgende jaren moeten in dat licht staan. Want een voorwaarde voor een krachtig lokaal bestuur is een stevige democratische legitimatie. Daarbij hoeft de overheid niet altijd op de voorgrond te staan: ook wanneer we ruimte bieden aan maatschappelijk initiatief en op de achtergrond blijven, laten we zien dat de overheid op een lijn staat met de samenleving. In dat ingewikkelde maar ook boeiende samenspel toont een krachtige lokale overheid haar meerwaarde.

Naar een agenda voor 2016

Onze samenleving verandert, de overheid verandert mee. En dat gaat niet altijd langs geleidelijke weg, soms doen zich kwesties voor die niet voorzien zijn en snel handelen vereisen. Het vluchtelingendebat is daarvan een treffend voorbeeld. Het onderwerp is met stip de top tien binnengekomen.

Tijdens de gesprekken die we afgelopen voorjaar in het hele land hebben gevoerd, ging het niet alleen over de relatie bestuur en samenleving. Ook veel inhoudelijke beleidsonderwerpen kwamen aan de orde: van regionale economische groei tot krimp, van informatietechnologie tot de transformatie in het sociaal domein. Bij geen van de voorjaarsbijeenkomsten is echter aandacht gevraagd voor het onderwerp dat nu het debat bijna volledig beheerst: de grote instroom van vluchtelingen naar ons land. In een paar maanden tijd is de aandacht grotendeels verlegd naar crisis- en noodopvang, onrust binnen de samenleving, bedreigingen van (lokale) politici, al dan niet onrustige informatiebijeenkomsten en veiligheidsvraagstukken rond asielzoekerscentra.

In de zes regiobijeenkomsten dit najaar spraken burgemeesters, wethouders en raadsleden uitgebreid over de omgang met het vluchtelingenvraagstuk, dat zo nauw verbonden is met ons hoofdthema, de lokale democratie. En dus ging het veel over de rol van het openbaar bestuur in relatie tot de samenleving. Waar de een vond dat het nu aankwam op bestuurlijk leiderschap en het nemen van beslissingen, vond de ander dat juist de lokale samenleving zelf de beslissing over het al dan niet huisvesten van vluchtelingen moest nemen. En daarmee ging het gesprek dus ook opnieuw over de rol van de overheid. Maar naast de aandacht voor de actualiteit waren alle aanwezigen het er over eens dat we ons vooral ook moeten richten op de toekomst waarin juist gemeenten oplossingen moeten vinden voor huisvesting, onderwijs en integratie van vergunninghouders. Het thema verdient daarom een centrale plaats in onze collectieve agenda.

Een constante factor in de belangstelling blijft de zorg over de gemeentefinanciën. Daar is dan ook voldoende aanleiding toe. Naast de lastige verdeelvraagstukken die al langer dan een jaar spelen, worden gemeenten ook geconfronteerd met onvoorspelbare en onverwachte schommelingen in

het gemeentefonds waardoor goed begroten een bijna onmogelijke opdracht blijkt. Al jaren is de grote mate van financiële afhankelijkheid van het rijk velen een doorn in het oog. Sinds de decentralisaties is die afhankelijkheid van het rijk alleen nog maar groter geworden, het evenwicht tussen betalen en bepalen lijkt dan ook volledig zoek. Een zinvol debat met inwoners over belangrijke keuzes is nauwelijks mogelijk. De commissie Rinnooy Kan bepleit een zodanige verschuiving van rijks- naar gemeentelijke belastingen, dat op lokaal niveau nu échte beslissingen kunnen worden genomen en het verschil gemaakt kan worden. Hoewel het uitgangspunt breed wordt onderschreven zijn tijdens de regiobijeenkomsten ook veel kanttekeningen gezet, vooral omdat de effecten en consequenties van die verschuiving onvoldoende bekend zijn. Het komt nu eerst aan op een grondige uitwerking en het doorrekenen en waarderen van de effecten. Maar met een nieuwe kabinetsformatie in zicht moeten we zeker inzetten op meer stabiliteit van de financiën en een beter evenwicht.

Het derde hoofdthema tijdens de bijeenkomsten was van een heel andere orde: de voorbereidingen die we gezamenlijk moeten treffen voor een succesvolle invoering van de Omgevingswet. In de lijn met de decentralisaties in het sociaal domein is ook bij de Omgevingswet de basisgedachte dat er meer ruimte moet komen voor eigen initiatief, meer eigen verantwoordelijkheid en het maken van lokale keuzes. De rol van de lokale overheid komt sterk te liggen bij het formuleren van algemene en integrale kaders, het houden van toezicht en handhaving. Voor veel gemeenten betekent dat een radicaal andere wijze van werken, niet alleen voor de bestuurders maar zeker ook voor de organisatie.

Hoewel ze niet uitvoerig zijn besproken, kwamen ook andere inhoudelijke thema's uit De Gemeente 2020 aan de orde. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de doorontwikkeling van het sociaal domein; nu de transitie goed is verlopen moeten we veel aandacht schenken aan het aanbrengen van echte verbeteringen, aan het werken aan de transformatie. Ook veiligheid werd genoemd waarbij specifieke aandacht werd gevraagd voor ondermijning van het gezag en bestrijding van de georganiseerde criminaliteit.

In 2016 gaan we met veel inzet werken aan de hierboven genoemde thema's. Maar daarnaast omvat de agenda ook onderwerpen die wellicht iets minder in het oog springen maar onze aandacht blijven vragen. Onderwerpen die al in onze verenigingsstrategie zijn benoemd en een zodanige uitwerking vragen dat ook in de toekomst de lokale overheid sterk is en blijft. We noemen hier de inzet op regionale economische groei en regionale samenwerking, informatievoorziening en –technologie, privacy, gemeentelijke dienstverlening, energie en klimaat.

Tot slot vragen werkwijze én inrichting van het lokale bestuur onze bijzondere aandacht. De samenleving en het politieke landschap zijn veranderd, de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden sterk uitgebreid. Maatschappelijke vraagstukken worden steeds ingewikkelder, overheidsgezag is niet meer vanzelfsprekend. Veel recente ontwikkelingen die we in ons land en in de lokale samenleving zien, hebben te maken met invloeden

vanuit het buitenland (vluchtelingen, klimaat, radicalisering). Maar uit het buitenland kunnen we ook voorbeelden en inspiratie halen en daarmee onze blik verbreden.

In De Gemeente 2020 hebben we geconstateerd dat de werkwijze van de overheid zich aan de veranderde omstandigheden moet aanpassen, van verticaal naar horizontaal. Maar ook dat die andere werkwijze en de maatschappelijke ontwikkelingen ons dwingen na te denken over de vormgeving en structuur van het openbaar bestuur. Als vereniging van alle gemeenten moeten we daarom in 2016 een bredere discussie over de inrichting van toekomstgericht lokaal bestuur voeren.

Hoofdpunten collectieve agenda

Gemeentelijke financiën: evenwicht in verhoudingen

De financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten zijn uit evenwicht geraakt. Gemeenten zijn in hoge mate afhankelijk van het rijk voor het uitvoeren van hun taken. Sinds de decentralisaties is die afhankelijkheid alleen maar groter geworden. De huidige systematiek zorgt voor grote schommelingen in het Gemeentefonds, goed begroten is daardoor voor gemeenten bijna onmogelijk geworden. Het lokale democratische proces komt steeds meer onder druk te liggen, er is geen sprake meer van evenwicht tussen bepalen en betalen. De commissie Rinnooy Kan pleit er onder andere voor dat de afweging over inkomsten en uitgaven meer bij gemeenten moet komen te liggen. Dat betekent dat het lokale belastinggebied substantieel zou moeten worden uitgebreid om lokaal 'het verschil te kunnen maken'. Hoe deze omwenteling gaat uitwerken en wat de consequenties zijn, is niet bekend. Dat zullen we eerst grondig moeten onderzoeken en afwegen voordat we een besluit nemen of we het advies wel of niet over te nemen.

Grote urgentie heeft de afschaffing van normeringen die de gemeentelijke belastingheffing en investeringen negatief beïnvloeden. Verder moet het gemeentefonds zodanig gevoed worden gevoed dat sprake is van meerjarige stabiliteit en voldoende omvang om de lokale taken te kunnen uitvoeren. Verdeelmodellen moeten er niet alleen voor zorgen dat de gelden daar terecht komen waar ze nodig zijn maar ook flexibel genoeg zijn om de ontwikkelingen te volgen en innovatief beleid van gemeenten belonen. Een bijzondere fout in het systeem is ook dat gemeenten op een aantal terreinen werk doen waarvan de opbrengsten naar het rijk vloeien, zoals activiteiten en investeringen op het gebied van economie, energie en handhaving. In de volgende kabinetsperiode moet het evenwicht worden hersteld.

Acties:

- beïnvloeding politieke partijen om evenwicht in de financiële verhoudingen in verkiezingsprogramma's op te nemen
- ruimte scheppen in Europese regelgeving om te kunnen blijven investeren
- meerjarige stabiliteit in het gemeentefonds bewerkstelligen
- consequenties advies Rinnooy Kan in overleg met de leden nader uitwerken voordat besluitvorming plaatsvindt.

Fysiek Domein: kwaliteit van leven & kwaliteit van de buitenruimte

In het fysieke domein staan in 2016 grote ontwikkelingen op de agenda. De eerste belangrijke wijziging is de Omgevingswet die naar verwachting in 2018 van kracht wordt. Dit is niet alleen een technische operatie waarin 26 wetten gebundeld worden tot één wet en we van 117 AMvB's teruggaan naar vier. De Omgevingswet gaat vooral over een verandering in de verhoudingen tussen bestuur en inwoners, met meer ruimte voor eigen initiatief vanuit de samenleving. De komende twee jaar zal van gemeenten veel gevraagd worden in de voorbereiding voor deze grote transitie.

Daarnaast is de betaalbaarheid van het fysieke domein van belang: het is noodzakelijk dat er voldoende geld beschikbaar komt voor fysieke investeringen in de buitenruimte. Investeringen in de buitenruimte hebben een belangrijke aanjaagfunctie voor particulier initiatief en kwaliteitsverbetering van gebieden. De economische crisis en de crisis op de woningmarkt hebben echter diepe sporen nagelaten. Gemeenten zijn voor investeringen afhankelijk van marktpartijen en burgers. Gemeenten zijn echter ook verantwoordelijk voor de leefkwaliteit in zwakkere gebieden, waar investeringen achterblijven.

Tot slot zijn ook klimaatverandering, energietransitie, veiligheid en gezondheid en de ontwikkeling naar een circulaire economie voor afval en grondstoffen thema's waarin de lokale overheden het voortouw willen nemen. Op het gebied van (sociale) huisvesting moeten nieuwe arrangementen het mogelijk maken dat er voldoende, betaalbare en passende huisvesting is voor inwoners die niet zelf in hun huisvesting kunnen voorzien. De groei en de aard van de verschillende doelgroepen, het nogal eenzijdige aanbod en het gebrek aan flexibiliteit van de voorraad vormen daarbij een probleem. Gemeenten willen daarom blijven experimenteren met alternatieven, zoals we al doen in de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wbmgp).

- Acties:**
- belangenbehartiging en ondersteuningstraject invoering Omgevingswet
 - voldoende geld voor fysieke investeringen
 - vervolg pilots Wbmgp en experimentenwet

Sociaal Domein: vernieuwingsagenda

Vanaf 2015 hebben gemeenten nieuwe taken en verantwoordelijkheden gekregen in het sociaal domein. De transitie is daarmee een feit maar we staan nog maar aan het begin van de transformatie, het proces om te komen tot een efficiënte en effectieve vernieuwing van de ondersteuning van mensen die zorg nodig hebben. Die vernieuwing begint bij 'omdenken', bij gedragsverandering van alle partijen die daarbij betrokken zijn: bestuurders, ambtenaren, professionals én inwoners die ondersteuning nodig hebben. Veel elementen van die vernieuwing komen samen in de wijkteams. Er wordt in het hele land volop geëxperimenteerd met samenwerkingsvormen en met de vormgeving van een samenhangende aanpak. Daarbij staat steeds de vraag centraal hoe we de zorg en ondersteuning zo op elkaar afstemmen en verbeteren dat onze inwoners daadwerkelijk beter worden geholpen bij een lager kostenniveau. Belangrijk aandachtspunt is dat zorg en ondersteuning niet op zichzelf moeten staan maar dat goede verbindingen worden gelegd met al die domeinen waar de gemeente geen directe verantwoordelijkheid voor draagt maar die wel samen voor een ononderbroken keten moeten zorgen in de leefwereld van onze inwoners. De keten die loopt tussen kinderopvang, school, zorg en werk, of van uitkering, zorg, scholing naar activering, werktoeleiding en werk. Waarbij een bijzonder accent moeten liggen bij kinderen en jongeren (en de gezinnen waarin ze opgroeien op weg naar zelfstandigheid) en een effectievere aanpak van de schuldenproblematiek, die steeds meer inwoners treft.

Overall zien we de vernieuwende aanpakken ontstaan maar er is nog veel te doen. De belangrijkste opgave in de transformatiefase is het opdoen van kennis van wat werkt en wat we moeten doen om echte resultaten te boeken. Niet op centraal niveau maar lokaal en regionaal. Het VNG-bureau zal die ontwikkeling blijven stimuleren. Vervolgens is het belangrijk om de ervaring en kennis die lokaal en regionaal wordt opgedaan te verzamelen en uit te wisselen. Landelijke kennisinstituten, maar ook het rijk kunnen en moeten hierbij een belangrijke rol spelen. Verdere ontwikkeling en gebruik van standaarden voor gegevensverkeer blijven noodzakelijk.

Acties:

- faciliteren van kennisuitwisseling tussen gemeenten
- doorontwikkeling Informatievoorziening Sociaal Domein
- ontwikkelen samenwerkingsagenda 'van school naar werk'
- effectieve aanpak schuldenproblematiek
- verder ontwikkelen van standaarden

Vluchtelingenproblematiek: aandacht voor langere termijn

Vanaf de zomer van 2015 is het vluchtelingenvraagstuk pijlsnel hoog op de agenda gekomen. De stroom van vluchtelingen richting Europa beheerst het politieke debat, ook in ons land. Het gaat daarbij niet zozeer om de zoektocht naar (tijdelijke) opvanglocaties, maar vooral over politieke meningsverschillen over de consequenties van de toestroom op langere termijn: uitkering, werk, onderwijs en huisvesting. Boven de zoektocht naar praktische oplossingen hangt een wolk van verdeeldheid die gemakkelijk tot polarisatie kan leiden. Het is lastig te voorspellen hoe lang en in welke mate de vluchtelingenstroom blijft aanhouden, maar zeker is dat zij, na het verkrijgen van een verblijfsvergunning, hun weg zullen moeten vinden binnen de lokale gemeenschappen. Snelle huisvesting is dan essentieel. In 2015 moeten gemeenten nog ongeveer 20.000 vergunninghouders nieuwe huisvesting bieden, de opgave voor 2016 zal ook groot zijn, terwijl de achterstanden snel oplopen. Maar met huisvesting (en financiering daarvan) alleen zijn we er nog niet. Ook de toeleiding naar werk, onderwijs, aandacht voor gezondheid, taal en inburgering zijn belangrijke aandachtspunten voor gemeenten. Juist die langere termijn vraagt veel aandacht, terwijl in de afgelopen jaren de inzet en de beschikbare budgetten sterk zijn afgenomen. En daarnaast speelt nog de kwestie rond afgewezen asielzoekers die ons land niet kunnen of willen verlaten, de 'bed, bad, brood-regeling'.

Acties:

- taskforce asiel, belangenbehartiging en platform voor gemeenten
- instelling expertteam ondersteuning gemeenten
- financiering ondersteuning en huisvesting statushouders

Bestuur: vitale samenleving, vitaal lokaal bestuur

'De meest wezenlijke uitdaging voor de lokale overheid is (...) om opnieuw een levend en inspirerend onderdeel te worden van de maatschappelijke dynamiek die zich voltrekt', aldus de VNG-denktank in haar rapport uit 2013. De manier waarop het lokaal bestuur is georganiseerd botst steeds harder met de dynamische netwerkmaatschappij, de oplossing voor collectieve en individuele (sociale) problemen wordt steeds vaker gezocht buiten de traditionele collectieve sector. Nieuwe en andere rollen vragen aanpassing van iedereen die binnen het bestuur een rol vervult. Ze vragen een ander samenspel: meer ruimte voor bewonersinitiatief en voor professionals. En om een nieuwe bestuurscultuur met nieuwe rollen en competenties van de betrokkenen, niet alleen lokaal maar ook op rijksniveau.

Onze werkwijze passen we nu al geleidelijk aan. Maar is die verandering alleen voldoende om ook in de toekomst goed te kunnen besturen? Ook in vormgeving en structuur van het openbaar bestuur doen zich moeilijk oplosbare vraagstukken voor. Door de verandering van het politieke landschap is besluitvorming vaak ingewikkeld en ontstaat bestuurlijke instabiliteit. Moet het openbaar bestuur zich ook in vormgeving en structuur aan de veranderde samenleving en aan de veranderde omstandigheden aanpassen? De commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur zal zich over dit vraagstuk buigen. Zij zal onder meer kijken naar de verantwoordelijkheden van de colleges van burgemeester en wethouders in de dagelijkse praktijk, naar de rol van de gemeenteraad en naar de (grotere) verantwoordelijkheden van de burgemeester en tegelijkertijd naar diens voorzitterschap van de raad. De commissie zal haar advies presenteren tijdens het VNG-congres in juni 2016.

Acties:

- commissie toekomstgericht lokaal bestuur
- in kaart brengen en met elkaar delen van concrete ervaringen in gemeenten met de organisatie en inrichting van moderne democratie (bijvoorbeeld rond sociaal domein)
- ondersteunen ontwikkeling nieuwe competenties en rollen bestuurders

Veiligheid: uitwisseling en integrale aanpak

Gemeenten krijgen steeds meer te maken met ingewikkelde veiligheidsvraagstukken. De regierol van gemeenten in het veiligheidsdomein moet sterker worden. Meer dan ooit worden burgemeester, colleges, raad en ambtelijk apparaat geconfronteerd met zaken waarbij sprake is van ondermijning van het gezag, bedreigingen en georganiseerde criminaliteit.

Aan de andere kant van het veiligheidsspectrum staat de verbinding van zorg en veiligheid, waarbij verbindende aanpakken de basis vormen voor het oplossen en voorkomen van overlast en veiligheidsvraagstukken, zoals huiselijk geweld, verwarde personen en radicalisering.

Informatie en informatie-uitwisseling met tal van ketenpartners zijn van cruciaal belang om een gerichte aanpak te ontwikkelen voor leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken. Hindernissen ondervinden gemeenten vooral in de relatie met ketenpartners, wetgeving en kwesties van privacy.

- Acties:**
- verbeteren en versterken informatie-uitwisseling
 - uitvoering agenda zorg en veiligheid
 - sturingsruimte op politie-inzet vergroten

Economie: kansen voor de regio

Het economisch potentieel van Nederland is groot en is voor een belangrijk deel te danken aan de geografische opbouw: je zou ons land kunnen beschouwen als een dicht netwerk van steden en stedelijke agglomeraties. Verbindingen zijn daardoor gemakkelijk te leggen en arbeidspotentieel is altijd in de buurt. Omdat het rijk kiest voor een inzet op de zogenoemde topsectoren, laten we op regionaal niveau kansen liggen. Juist door een regionale aanpak ontstaan weer kansen op groei en daar is ook nog veel te winnen. De lokale overheid kan daarbij een stevige rol spelen. Niet door zelf te gaan ondernemen maar door de juiste verbindingen te leggen, de juiste partijen bij elkaar te brengen en ze te faciliteren. Een succesvol economisch beleid op regionaal niveau kan pas succes hebben als het verbonden wordt met arbeidsmarktbeleid en onderwijsbeleid. Als aangesloten wordt bij de kracht van de regio en grensoverschrijdende samenwerking wordt gefaciliteerd. Deze onderwerpen zijn ook onderdeel van de discussie over de 'urban agenda' die tijdens het Nederlands EU-voorzitterschap in 2016 wordt gevoerd.

Acties:

- samenhang economisch, arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid verbeteren
- 'rode loper' voor het bedrijfsleven
- samenwerking in economische netwerken ontwikkelen en uitwisselen
- grensoverschrijdende samenwerking faciliteren
- ontwikkeling EU-Urban agenda

Informatiebeleid: sleutel voor goed functionerende gemeenten

Digitalisering en informatie zijn sleutelbegrippen voor effectief en doelmatig functioneren van de overheid. Er bestaan nog nauwelijks gemeentelijke processen of activiteiten die niet op de een of andere wijze worden ondersteund door informatietechnologie. Goed informatiebeleid is een voorwaarde geworden bij de bestuurlijke taakuitoefening, voor interne werkprocessen en voor gemeentelijke dienstverlening aan inwoners, instellingen en bedrijfsleven. Het is noodzakelijk hierin te blijven investeren.

De snelle ontwikkelingen op dit gebied maken enerzijds betere dienstverlening, beleidsvoorbereiding en informatievoorziening mogelijk maar brengen ook grote risico's met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van digitale veiligheid. Omdat de digitale samenleving zich niets aantrekt van gemeentegrenzen en er veel eisen worden gesteld aan uitwisselbaarheid van informatie, is standaardisering en uniformering noodzakelijk. Op dat gebied is nog veel te doen en te ontwikkelen, lokaal, regionaal en collectief. Naast de ontwikkeling van nieuwe mogelijkheden moeten we ook sterk inzetten op verbetering van wat er al is.

Urgent is bijvoorbeeld de uitvoering van de Digitale Agenda 2020, de verdere inrichting van de informatiecomponent in het sociaal domein, de ontwikkeling van een digitaal stelsel voor de invoering van de Omgevingswet, de veiligheid van de digitale omgeving en het waarborgen van de privacy van onze inwoners.

Acties:

- uitvoering Digitale Agenda 2020
- verbeteren (keten)informatie en monitoring sociaal domein
- ontwikkeling digitaal stelsel omgevingswet

Collectieve inkoop: wat doen we samen

De directe aanleiding tot de oprichting van de VNG ruim honderd jaar geleden was de wens van een aantal burgemeesters om over te gaan tot gezamenlijke inkoop van steenkool. Het tijdperk van het collectief inkopen van productiemiddelen is jaren uit beeld geweest maar heeft opnieuw vorm gekregen. Met name de decentralisaties in het sociaal domein hebben tot een nieuwe vorm van collectieve inkoop geleid. Nu ligt het zwaartepunt bij centrale financiering van landelijke voorzieningen en regelingen die eerder door het rijk werden aangestuurd en gefinancierd. Ook de snelle ontwikkelingen op het gebied van informatiebeleid hebben geleid tot gezamenlijke acties, zoals de Informatie Beveiligingsdienst(IBD) en de Digitale Agenda 2020. Het bedrag dat met deze collectiviteit gemoeid gaat, is in de laatste twee jaar opgelopen tot ongeveer 50 miljoen euro per jaar. Daarnaast sluit het VNG-bureau jaarlijks een groot aantal raamcontracten met zeer gespecialiseerde landelijke instellingen op het gebied van jeugdzorg.

De uitbreiding van de gezamenlijk aan te pakken taken én de financiering daarvan vragen om duidelijke spelregels. Daarbij moeten we steeds vanuit de inhoud blijven redeneren: welke activiteiten lenen zich het best voor een lokale aanpak, welke kunnen beter regionaal of collectief worden uitgevoerd?

Op de ALV in 2015 hebben we afgesproken deze vraagstukken grondig te onderzoeken en opnieuw af te wegen: welke activiteiten lenen zich voor een collectieve uitvoering en hoe gaan we ze financieren? Daarbij stellen we ons ook de vraag of sommige landelijke taken niet beter bij het Rijk kunnen worden belegd. De resultaten van dit onderzoek en een nieuw voorstel voor collectieve uitvoering en financiering leggen voor op de ALV in 2016.

- Acties:**
- spelregels collectieve inkoop uitwerken en algemeen toepasbaar maken
 - nieuwe financieringssystematiek uitwerken (i.o.m. fondsbeheerders)
 - organisatie en governance collectieve activiteiten ontwerpen
 - taken en verantwoordelijkheden gemeenten-rijk vastleggen

